

IVAN OLBRACHT

CESTA
ZA POZNÁNÍM

(Země Sovětů roku dvacátého)

Nakladatelství Svoboda

Praha 1952

ÚVODEM K TĚTO KNÍŽCE

Roku 1920 jsem v Moskvě napsal tři drobné brožury, které jsou obsaženy také v tomto svazku. Jsou to črty „Revoluční ulice“, „Druhý dům rad“, „Vladimír Iljič Lenin“, „Princezna“ a list „Pane Jaroslave Kvapile“. Tyto stati jsem po delegátech II. sjezdu sovětů a také po jiných soudruzích, kteří se vraceli do vlasti, postupně posílal do Čech a žádal malého tehdy nakladatele Františka Borového, aby je vydal. V reportáži o princezně jsem se z pochopitelných důvodů pravému jménu vyhnul a článek jsem poněkud přestylisoval. Jinak jsou v této knížce uveřejněny mé tehdejší vzpomínky na SSSR jen s malými změnami, tak, jak byly původně napsány, pouze s tou výjimkou, že nejsou uváděna jména lidí, kteří později velkou myšlenku komunismu zradili. Teď po třiceti letech jsem po dlouhém hledání našel ve starých papírech deník, který jsem si psal během své cesty do země Sovětů, a publikace je mimo něj rozšířena také o dvě maličké vzpomínky na Lenina, které byly otištěny v brožurce „Hovořili s Leninem“, a o drobnou anekdotu ze zpáteční cesty domů.

Byl jsem přesvědčen, že doma budu ve vydávání brožurek pokračovat. Byly to totiž první obšírnější informace o sovětském Rusku. Ale nedostal jsem se

h tomu. Přijel jsem na podzim roku 1920 přímo do středu velkých událostí. Český proletariát byl v pohybu. Celostátní jednotné tehdy sociálně demokratické strany byla před rozpadnutím, žilo se pernou raději na velmi brzké osvození dělnické třídy, slova Lenin! Lenin! Lenin! a Rusko! Rusko! a sověty! a komunismus! byla v ústech všech vyssťouaných, přepřehně scházené místnosti plápolaly nadšením. V takovém ozduši nebylo ani chuti, ani kdy pokračovat ve vydávání brožur. Události letěly. Dne 9. prosince byl četnictvem a policií dobyt Lidový dům. V Cechách, na Moravě i na Slovensku započalo hromadné zamykání dělnických předků, zejména již předem připravené, pražskými ulicemi proudily v průvodu četníků četizky spoutané řady proletářů a žaláři byly přepřehovány. Pak procesy, procesy, procesy s rozsudky, znejícími na tresty na mnoho měsíců a také na léta. Československé měšťáctvo bylo spokojeno a mohlo klidně spát. Ale první mohutný nápor českého proletariátu proti buržoazii marný nebyl. Nebyly marné ani jeho naděje. Ve dnech 14.—17. května roku 1921 byla založena bojová strana dělnická, která vedla a dovedla desítky let trvajících zápas za socialismus ke konečnému vítězství. Ze od prvního velkého útoku budeme čekat na rozhodnutí boju ještě třicet letů, a že meziním prozřijeme ještě jednu zoufalou válku, kdy přímo půjde o osud dělnické třídy i našeho národa, jsme tehdy ovšem ani netušili.

Loňského podzimu se na mne soudruzi z nakladatelství Svoboda obrátili s přáním, abych reportáž z roku dvaadváctého pro vydání ve Spisech zredigoval, ale odmítl jsem to a mé důvody se zdály naprosto

přesvědčení: nemá smyslu vydávat knihy o starých a po třiceti letech už všeobecně známých věcech, mé brožury byly psány jen pro první informace českého dělnictva, dnes nemají cenu ani historickou, ani věcnou, od těch dob bylo v Cechách a na Slovensku vydáno sta dobových a vyčerpávajících knih o zřezích v Sovětském svazu, o VKS(b), o učení Marxové, Leninové a Stalhinové. Po nových urgentních soudruhů ze Svobody jsem si svou knížku, kterou jsem třicet letů neměl v ruce, přetelil znovu a viděl jsem, že jsem při svých zdáníhve přesvědčivých argumentech zapomněl na jedno: že knížka může působit ještě na tenděte dnešni. Ujasnil jsem si totiž při její četbě dvě vážné věci.

Které jsou to dvě vážné věci?

1. Jak vážný pochod jsme vykonali od roku 1921.

2. Za co všechno vděčíme Sovětskému svazu. Založením Komunistické strany Československa vlastně začínají moderní dějiny české a slovenské a nové jejích epocha. Jak bude datum 17. května 1921 hodnotit budoucí historik, ovšem nevím, ale pro me je tento den mezníkem novodobé české a slovenské historie. Avča také já jsem si vědom, jak dlouhého dějinného vývoje bylo potřetí, aby proletariát i náš národa dospěl až k založení vlastní strany. Koliká desítekletí úporných bojů proti starému a na ruské cary orientovanému slavyanofilství, proti kterému již Havlíček bojoval, koliká zápasů proti kramářovskému buržoaznímu austrofilství, proti kramářovskému a benešovskému zapadnictví, proti sociálně demokratickému oportunismu bylo potřetí a hlavně kolik bezpočetných obětí dělnickou třídu stálo, než

dospěla k roku 1921. A přec založení KSC je za-
čítkem onoho velkého pochodu a předzvěst a
jistota konečného vítězství z února 1948! Je to už
pochod za jasnou, pevnou, přídem vyčtenou metou.
Konečně se také český a slovenský proletariát osvo-
bodil. Kapitalismus je i v našich zemích mrtou nebo
aspoň ve svých bezmocných zbytkách dokonatá. Český
a slovenský pracující člověk je suoboden. S tím je
suoboden celý národ. Začíná jeho nová epocha. Co
z ní donedeme vytvořit, záleží už jenom na nás.

Není třeba opakovat příliš známou pravdu: nebyt
vítězné revoluce ruské z roku 1917 že nebylo ani
našeho února 1948 a český a slovenský proletariát
že by byl ještě dlouho zůstal v područí domácí a mezi-
národní buržoasie. Ani není nutno znovu připomínat,
že to bylo sovětské vojsko, které vyrvulo naši vlast
ze spárů nacistů, osvobodilo Prahu a hrůzy, které
očekávala, změnilo v radost a jásání. To jsou stu-
tečnosti základní. Nikdy na ně nezapomeneme, máme
je trvale v srdcích a myslích, budou s námi do konce
našich životů a naše vděčnost je bez mezí. Ale při
novém čtení „Obrázů ze soudobého Ruska“ mi tanulo
na mysl ještě mnoho věcí jiných. Ujasňoval jsem si je
zřetelně, a tato má staronová knížka dosadně svělo
účelu jen tehdy, uvědomí-li si také generace soudobá,
jak vypadalo Sovětské Rusko v roce 1920 a jaké
byly prvopodátky Komunistické strany Českoslo-
venska.

Zač tedy udělíme sovětské revoluci? V státním
slovu a myslu skoro za všechno. Za zvrát v našem
myslění. Za zvýšení životní úrovně.

Vzpomeňme jen, co pro oba naše národy znamé-

nalo odněti pády nekostatěřtím a odezradní do-
rubou pracujícího lidu; zndrodnění touřen, zne-
možnění dalšího vykorisťování dělnictva a hromadění
nadhodnot, které konec konců musí vést k vřlkám;
přerazeti buržoaního kapitálu do rubou stádu; líčun-
dace velkého domovního majetku; zndrodnění a
zdrůstevnění obchodu; sociální pojištění; boj proti
líkovidace ohlupující buržoasní literatury; boj proti
pověře a zcela nová kulturní orientace atd. To vše-
chno je velký, neocenitelný dar sovětského Ruska.
To všechno máme od něho, od popěku, který si
zptuují chlupci na ulici, přes bibliobusy až k těm
zdvodním kachyním a družstevním prádelnám. To
všechno, nad čím žasly mé oči roku dvaadvátoho v So-
větském svazu a o čem v našich zemích nebylo tehdy
ještě ani zádání. K tak úžasným společenským zmé-
nám docházet jen za dlouhá stáletí a teprve pak, když
myšli většiny lidí jsou na ně již připraveny. Ale od
někoho musí být dán k tak ohromnému převratu
podnět a někdo musí revoluci zahájit. A to byl ruský
lid. Jemu za všechno udělíme. Za jeho hrdinství,
za jeho krev i nesmírné oběti, za vítězství všeho
proletariátu, za novou epochu lidských dějin.

To vše jsem si uvědomoval při čtení staré knížky.
A byl bych šťasten, kdyby si to ujasnil také čtenář
dneška.

V září 1951.

I. O.